

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

З А Т В Е Р Д Ж У Ю"
Заступник керівника
(професор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Банківська справа

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри банківської справи

Колодізєв О.М.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри банківської справи
Протокол № 2 від 30.08.2018 р.

Розробник:
Лебідь О.В., к.е.н., доц. кафедри банківської справи

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Використання фінансової інформації, застосування фінансових знань є необхідними елементами будь-якого напрямку діяльності людини. Фінансова грамотність допомагає зрозуміти ключові фінансові поняття і використовувати їх для прийняття рішень про доходи, витрати і заощадження, для вибору відповідних фінансових інструментів, планування бюджету, нагромадження коштів на майбутні цілі.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи фінансової грамотності» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів зі спеціальності "072 «Фінанси, банківська справа та страхування»".

Об'єктом навчальної дисципліни є особисті фінанси та операції, пов'язані з ними.

Предметом навчальної дисципліни є сутність, принципи, методи, засоби та прийоми управління особистими фінансовими коштами, особливості взаємодії з фінансовими установами.

Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх бакалаврів знань і вмінь щодо сутності, принципів, методів, засобів та прийомів управління особистими фінансовими коштами, особливостей взаємодії з фінансовими установами, а також щодо навичок ефективного застосування сучасних інформаційних технологій у процесі здійснення фінансової-економічної діяльності.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

засвоїти основні принципи та правила поведінки з власними фінансами;

набути реалізаційних здатностей підтримувати високий рівень власної фінансової безпеки;

оволодіти ефективними засобами взаємодії з різними фінансовими установами.

Курс	2	
Семестр	3	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16
	семінарські, практичні	16
	лабораторні	32
Самостійна робота		86
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Мікроекономіка	Фінанси
Макроекономіка	Фінанси підприємства
	Банківська справа
	Страхування

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність планувати, обліковувати та безпечно використовувати власні фінансові кошти	Уміти обирати різні форми грошей відповідно до власних потреб. Уміти диверсифікувати джерела надходження фінансових коштів та розумно планувати власні витрати. Вміти організовувати власний (сімейний бюджет), вести його облік, ефективно планувати великі фінансові події. Уміти оцінювати доцільність кредитування та власну кредитоспроможність. Уміти заощаджувати та формувати власне пенсійне забезпечення.
Здатність ефективно взаємодіяти з фінансовими установами	Здійснювати різноманітні операції з іноземною валютою, відкривати та використовувати валютні рахунки. Уміти взаємовигідно взаємодіяти з банками, користуватись різними банківськими операціями. Уміти самостійно сплачувати податки, подавати звітність до органів податкової інспекції. Уміти здійснювати власні інвестиції, обирати інвестиційну компанію для взаємодії. Уміти обирати необхідні види страхування та ефективно взаємодіяти зі страховою компанією.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Власні фінанси, валютні операції та фінансова безпека

Тема 1. Власні фінанси та підхід до грошей

- 1.1. Сучасні гроші та платіжні засоби: базові підходи
- 1.2. Доходи та надходження
- 1.3. Витрати та споживання

Тема 2. Планування та облік особистих фінансів

- 2.1. Особистий (сімейний) бюджет
- 2.2. Облік власних (домашніх) фінансів
- 2.3. Фінансові події та їх планування

Тема 3. Фінансова безпека

- 3.1. Обачлива поведінка та засоби фінансової безпеки
- 3.2. Фінансова безпека в мережі Інтернет
- 3.3. Фінансові ризики та методи їх обмеження

Тема 4. Іноземна та крипто валюти і операції з ними

- 4.1. Сутність валютних цінностей і операції з ними
- 4.2. Криптовалюти та засоби їхнього використання
- 4.3. Валютні обмеження та регулювання

Змістовий модуль 2. Взаємодія з фінансовими установами: банки, податкова, страхові та інвестиційні компанії

Тема 5. Операції банків та взаємодія з ними

- 5.1. Грошові перекази та операції з готівкою
- 5.2. Депозитні операції як основний засіб пасивного доходу
- 5.3. Кредити та кредитний процес

Тема 6. Податки та взаємодія з податковою інспекцією

- 6.1. Податки, їх види, принципи взаємодії з податковою інспекцією
- 6.2. Обов'язкова податкова звітність фізичних осіб
- 6.3. Планування фінансового життя з урахуванням податків

Тема 7. Інвестиції та взаємодія з інвестиційними установами

- 7.1. Сутність та види інвестицій
- 7.2. Ринки капіталу та взаємодія з інвестиційними установами
- 7.3. Колективне інвестування

Тема 8. Страхування та пенсійне забезпечення

- 8.1. Страхування та його види
- 8.2. Взаємовідносини зі страховими компаніями
- 8.3. Державні та приватні пенсії

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-іспит з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з

рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового іспиту, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями
(вказати засоби оцінювання згідно з технологічною картою)

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Перевірка есе	Експрес-опитування	Письмова контрольна робота	Іспит	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	2 тиждень	0,5		1		0,5			2
		3 тиждень		1	1		0,5			2,5
	Тема 2	4 тиждень	0,5		1		0,5			2
		5 тиждень		1	1		0,5			2,5
	Тема 3	6 тиждень	0,5		1		0,5			2
		7 тиждень		1	1		0,5			2,5
	Тема 4	8 тиждень	0,5		1		0,5	5		7
		9 тиждень		1	1		0,5			2,5
Змістовий модуль 2.	Тема 5	10 тиждень	0,5		1		0,5			2
		11 тиждень		1	2		0,5			3,5
	Тема 6	12 тиждень	0,5		1		0,5			2
		13 тиждень		1	2		0,5			3,5
	Тема 7	14 тиждень	0,5		1	10	0,5			12
		15 тиждень		1	2		0,5			3,5
	Тема 8	16 тиждень	0,5		1		0,5	5		7
		17 тиждень		1	2		0,5			3,5
	Іспит							40	40	
	Усього		4	8	20	10	8	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
2. Фінанси у запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Данілов Олександр Дмитрович, Серебрянський Дмитро Миколайович. Національний університет державної податкової служби України. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Фенікс, 2008. – 535 с.
3. Фінансова грамотність : навч. посібник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2013. – 311 с.
4. Фінансова грамотність : робочий зошит для учня / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – К., 2013. – 115 с.

Додаткова

5. Лебідь О. В. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навч. посібн. / О. В. Лебідь. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 204 с.
6. Мультимедійне інтерактивне електронне видання комбінованого користування «Гроші та кредит» / О. М. Колодізев, В. Ф. Тищенко, О. І. Омельченко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2014.
7. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. — Харків: Бурун Книга, 2004. — 376 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

8. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 212-III від 07.12.2000 р., із змінами, внесеними 18.09.2012 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 15661-XII від 18.09.1991 р. зі змінами від 15.04.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
10. Закон України «Про страхування» № 86/96-ВР від 07.03.96 р. зі змінами від 25.12.2015 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
11. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

12. Офіційний сайт Державного комітету статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Офіційний сайт Асоціації українських банків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aub.org.ua>.
14. 360 Degrees of Financial Literacy. – [Electronic sources]. – Access mode : <http://www.360financialliteracy.org>.
15. EverFi – Financial Literacy – [Electronic sources]. – Access mode : <http://everfi.com/k12/everfi-k-12-finliteracy>.
16. Financial Literacy for Everyone: Practical Money Skills – [Electronic sources]. – Access mode : <http://www.practicalmoneyskills.com>.
17. Financial Literacy – Educational Hip-Hop Videos and Lessons – [Electronic sources]. – Access mode : <https://www.flocabulary.com/topics/financial-literacy>.